

SALINA TURDA - TURDA SALT MINE

Asa cum spunea Johann Fridwaldszky in lucrarea : „Minerologia magni principatus transilvaniae” - „ aceste ocne sunt vrednice de cea mai mare admiratie si curiozitate.”(fodinae maxima admiratione et curiosa inquisitione dignae sunt) „ Despre aceasta ocna, se spunea ca este atat de vestita incat aproape nu are egal.”

(Torda salium fodinas tam celebris est, ut vix parem in toto oriente fundum reperias).

Turda, se afla in judetul Cluj, in zona de vest a Transilvaniei, pe aliniamentul salifer format din zacamintele: Ocna Dejului, Sic, Cojocna, Valea Florilor, Turda, Ocna Mures, Aiud, Ocnisoara si Ocna Sibiului.

Exploatarea sarii la Turda dateaza inca din epoca romana dar a fost sistata definitiv in anul 1932, din cauza dotarii tehnice precare, a randamentului scazut si a concurentei altor saline ardelene.

Salina Turda s-a redeschis în anul 1992 (în scop turistic si curativ) si este vizitabila tot timpul anului, avand o temperature constanta de 11-12 grade. Salina Turda este inscrisa pe lista Monumentelor Istorice ale judetului Cluj, elaborata de Ministerul Culturii si Cultelor din Romania în anul 2004.

Modernizarea Salinei Turda face parte din proiectul „Cresterea atractivitatii turistice a zonei cu potential balnear - Lacurile Sarate in zona Durgau - Valea Sarata si Salina Turda”, investitia totala fiind de de 5.807.120 de euro. Lucrarile de modernizare a Salinei Turda au inceput în anul 2008. Conform proiectului, pana in anul 2015 se estimeaza ca parcul balnear de la Salina Turda va fi vizitat de 185.000 de turisti. In urma implementarii acestui proiect, s-a modernizat si reamenajat interiorului salinei- montarea de lifturi panoramice, realizarea unei noi intrari moderne, din zona lacurilor sarate Durgau, amenajarea insulei de pe lac si dotarea acesteia cu zone de relaxare, pasarele pentru acces, barci cu vase; amenajarea unui amfiteatru cu 200 de locuri, avand scaune incalzite, montarea unei roti panoramice care duce turisti aproape de stalactitele de sare, realizarea unui teren de sport, a terenurilor de minigolf, bowling, amenajarea unei Sali de tratament dotata cu aparatura necesara, unde pacientii pot efectua proceduri specifice sub directa indrumare a doctorului specialist. In

exteriorul salinei s-au amenajat cele doua lacuri sarate din imediata apropiere, s-au intarit malurile, s-au realizat cai de acces, parcuri si alei, vestiare cu dusuri si apa calda, zone de relaxare. Toate acestea determina cresterea atractivitatii turistice a acestui obiectiv.

Salina Turda este in acest moment una dintre cele mai moderne baze balneare din Europa Centrala si de Est. Este cea mai ecologica salina din tara, neavand nici o forma de poluare in preajma. Salina are si marele avantaj de a nu fi o destinatie sezoniera. Salina Turda este o destinatie turistica noua pe harta turistica a tarii, cea mai performanta din punct de vedere al amenajarii, dotarilor si puritatii aerului, la cele mai inalte standarde mondiale din domeniu.

O scurta prezentare a frumusetilor Salinei este necesara pentru a intelege mai bine importanta resursei naturale prezente la Turda, dar si importanta promovarii acestei resurse, precum si a amenajarilor realizate prin programul Phare 2005.

Accesul in salina se face prin galeria orizontala Franz Josef, construita intre anii 1853-1870, sapata la un profil util de 6,16 mp, avand o lungime de 917 m. Sala putului de extractie al minei Franz Josef gazduieste o expozitie permanenta de arta contemporana, lucrarile fiind rezultatul creatie artisitce din cadrul taberei internationale: „Arta ca resursa - Salina Turda”.

Putul de extractie cu adancimea de 87 m, face legatura intre galeria de transport Franz Josef si vatra minei Josef. Putul este structurat pe 3 compartimente: 2 destinate transportului sarii si al treilea destinat accesului muncitorilor pe scari.

Mina Josef se poate vizita pe balcoanele sapate in sare, situate la nivelul galeriei de transport, avand o adancime de 87 metri si un diametru la baza de 67 metri. Exista doua puturi cu diametrul de 6,5 mp, care comunica cu exteriorul. Adancimea de la gura puturilor la vatra minei este de 111m. Documente datate in anul 1853, descriu aceasta mina astfel: „prima ocna in care esti coborat intr-un cos, cu funii pana la adancimea de 50 stanjeni. Are o forma perfect apartinatoare capatanei de zahar, care la gura e pana la un punct captusita cu lemn, mai jos incepe sa se deschida si se tot largeste, pana ce clopotul se lasa pe talpa neteda a sarii, cu diametrul de circa 30 stanjeni” Forma camerei si lipsa comunicatiilor majore cu alte lucrari miniere fac ca in aceasta mina sa se produca o reverberare a sunetului de pana la 18 de ori, fapt care a determinat acordarea denumirii de „sala ecourilor”.

Turistul ajunge apoi in sala masinii de extractie, o camera octogonala

in care este montat un troliu cu ax vertical cunoscut sub denumirea de crivac. Acesta era actionat cu ajutorul cailor si servea transportului pe verticala a sarii. Crivacul a fost construit in anul 1881. Este singurul utilaj de acesti tip din toate salinele din Europa care pastreaza locatia initiala.

Mina Rudolf gazduieste un put de extractie format din trei compartimente: doua utilizate pentru transportul sarii si unul dotat cu scari pentru accesul muncitorilor la nivelul galeriei de transport si balconul minei Rudolf. Molettele - scripeti cu diametrul de 3 metri - amplasate in turla putului in 1864 sunt in stare de functiune si in prezent.

Sala de apel prezinta in mijloc Scara Bogatilor, fiind calea de acces spre punctele din salina unde au fost incepute lucrarile de deschidere pentru minele Terezia si Rudolf. „deziluzia este desavarsita prin treptele pe care urca si coboara pe pod muncitorul si care seamana cu treptele de

scandura ale celor mai simple poduri de locuinta, desi sub pod se deschide un gol de 50 stanjeni, in care , atunci cand este aruncata sarea neformala, un ecou prelung anunta ca este tulburata alta lume...”

Munca grea a taietorilor de sare, de-a lungul sutelor de ani, este pastrata prin dare paralele migalos taiate in pereti de „ciocanasi” (taietorii de sare). Tot aici se afla Altarul, o nisa sapata in peretele estic, unde inainte de inceperea lucrului un preot oficia o slujba religioasa in prezenta tuturor lucratorilor si a conducatorilor minei.

Mina Terezia pastreaza dimensiunile de la data sistarii lucrarilor de exploatare a sarii (1880), avand inaltimea de 90 metri si diametrul de aproximativ 87 metri. Mina comunica cu suprafata prin intermediul a doua puturi cu o adancime de 112 metri. O „cascada de sare” , formatiune parietala declarata monument al naturii, un lac subteran, stalactite, eflorescente de sare completeaza echilibrul inert al uriasului clopot. Cascada de sare de pe peretele nordic atrage atentia prin contrastul imaculat si aspectul de marmura neslefuita al peretilor de sare. La capatul balconului de deasupra cascadei de sare se afla fieraria unde se mai vede inca cuptorul de forja cladit din bucati de sare... si placa de lemn de deasupra fierariei pe care este marcat anul 1857. Lacul subteran de pe vatra minei Terezia are o adancime cuprinsa inte 2 si 8 metri, avand in mijloc o insula de sare de 5 m inaltime. In acest moment, in urma amenajarilor realizate, pe aceasta insula se afla banci de odihna, se pot utiliza barci pentru plimbare pe lac, exista o pasarela superba de trecere de pe laterala lacului pana pe insulita.

Mina Terezia, a suferit de asemenea modificari majore la nivelul aspectului si amenajarii: accesul in mina se face cu doua lifturi panoramice, exista un amfiteatru de 200 locuri cu scaune incalzite, teren de sport, zona de recreere cu minipiste de bowling, o roata imensa care face un circuit

complet in 8 minute si care duce turistii foarte aproape de cascada de sare, pentru a o admira in adevarata sa splendoare si pentru a avea o vedere de ansamblu asupra minei.

Pe langa multitudinea de elemente ce reprezinta atractiile turistice ale Saline Turda, exista si latura balneara, reprezentata prin o sala de tratament moderna, dotata cu toata aparatura necesara unei locatii balneare de inalt nivel, unde personalul medical recomanda cure si tratamente in functie de afectiunile fiecarui pacient. Afectiunile aparatului respirator constituie unul din varfurile de morbiditate atat ca indice de

frecventa cat si de gravitate, reprezinta unul din cele mai mari costuri medicale la nivelul tarii. Intreaga lume se indreapta acum spre metode noninvazive si naturale de tratare a unor astfel de afectiuni. Un loc important in reprezinta in acest context factorul 'climatic' combinat cu efectul binefacator al apelor minerale. Intre metodele terapeutice care utilizeaza

factorul climat un aspect particular il reprezinta mediul salin.

Actiunea benefica a sederii indelungate in salina a bolnavilor cu afectiuni pulmonare a fost observata si mentionata prima data in anul 1850. Un loc important intre afectiunile tratate in acest fel este reprezentat de astmul bronic si bronsitele cronice.

Din acest punct de vedere, Salina Turda este la acelasi nivel microclimatic si de beneficitate cu Targu Ocna si Slanic Prahova, doar ca aici temperatura este putin mai scazuta, cu o umiditate normala pentru mediul salin si o viteza a curenților de aer redusa. In zonele de tratament din salina bolnavii trebuie sa stea 3-4 ore zilnic, activitatea de cura incluzand: repaos pe scaune, fotolii, sezlonguri, mers pe jos pe anumite zone cu pante si scari pentru antrenarea la efort dozat, gimnastica respiratorie in grup sau individual, activitati de terapie ocupationala si distractiva. Daca tinem cont ca asemenea baze terapeutice in zona Transilvaniei sunt putine, ideea utilizarii Salinei Turda in scop terapeutic este cu atat mai salutara.

Caracteristicile geologice ale zacamentului de sare de la Turda: dispunerea sarii foarte aproape de suprafata, existenta izvoarelor sarate - au constituit premisele favorabile pentru ca acumularile masive de sare din zona de nord-est a Turzii sa poata fi identificate si sa devina obiectul unor exploatari rudimentare inca din perioada preromana. Formarea unei comunitati umane in zona Turda, comunitate pe care romanii au intalnit-o pe aceste meleaguri in momentul in care s-au stabilit aici si au inceput construirea impunatorului castru al Legiunii a V-a Macedonica, a fost cu siguranta legata nu numai de conditiile gemorfice, de fertilitatea solului, de climatul favorabil, ci si de existenta sarii.

Dupa Retragera Aureliana, dovezile existentei unor comunitati continua sa apara, demonstrand ca acestea s-au dezvoltat in jurul minei de sare, mare parte din activitatile zilnice fiind legate de exploatarea sarii.

Sarea de la Turda si exploatarea ei timp de secole a facut ca orasul sa fie permanent in atentia regalitatii maghiare si a casei imperiale austro-ungare. Dezvoltarea orasului timp de mai bine de 7 secole cat s-a exploatat intensiv sarea a fost deosebita.

Contextul social si economic care a urmat, dezvoltarea industriei, a dus exploatarea sarii pe plan secund, pana la oprirea acestei activitati.

Dupa anii 1990, un grup de oameni, fii ai cetatii, au cautat sa inlocuiasca unitatile economice inchise la finele secolului XX si sa traseze o directie de dezvoltare viitoare a orasului. Deoarece metodele moderne de exploatare a sarii nu pot fi aplicate pe locatiile vechilor camere subterane de exploatare a sarii, iar contextul economic- piata de desfacere a sarii la nivel regional si european nu poate prelua in totalitate nici macar productia salinelor active- strategia a pus bazele unei industrii turistice avand ca punct de plecare valorificarea potentialului terapeutic de certa valoare a zonei. Proiectul a vizat realizarea unei baze moderne de tratament in salina si extinderea amenajarilor turistice asupra lacurilor sarate si namolurilor terapeutice de la Durgau- Valea Sarata. De asemenea s-a urmarit rezolvarea unor aspecte privind protectia si conservarea mediului in zona salinei.

Salina a devenit obiectiv turistic la sfarsitul anului 1991, inceputul anului 1992. Intrarea se facea, la vreme respectiva, prin fosta zona de depozitare a branzeturilor, operationala in acea perioada, printre butoaietele cu branza telemea asezate de o parte si de alta a a galeriei de acces Franz Josef. Personalul de insotire a turistilor avea o camaruta insalubra la intrarea in salina, unde asteptau sa soseasca turistii, putini la numar pentru ca nu era cunoscut faptul ca salina era deschisa pentru public. Necesitatea unui proiect de promovare se simtea inca de atunci, dar banii erau putini si incercarile erau rare.

A urmat o perioada de amenajari sumare si reabilitare a sistemului electric, adaptat coditiilor putenic saline, care ataca metalul. S-au amenajat spatii speciale pentru desfasurarea activitatilor de tratament balnear, separat de traseul de vizitare turistica. Pentru realizarea salii de tratament s-a vizat o jonctiune intre sala putului de extractie si sala crivacului de la mina Ghizela. La nivelul vetrei minei Rudolf, a fost proiectata realizarea unui teren de sport, inconjurat de un amfiteatru unde ar fi putu fi desfasurate activitati sportive si culturale. Acest obiectiv, desi planificat la inceputul anilor 90, a putut fi realizat doar la finalul anului 2009, printr-un amplu proiect de amenajare si reorganizare a Salinei Turda. In anul 1993 au

inceput lucrarile de amenajare in zona minei Ghizela, dar elanul de inceput s-a stins datorita incapacitatilor tehnice de a utiliza utilaje moderne.

S-au incercat odata cu amenajarea minelor, extragerea sarii, dar costurile de extragere si prepararea a sarii au depasit incasarile din vanzarea sarii rezultate. Lucrarile de amenajare s-au pornit din nou in anul 1997. Dar dupa aproape 3 luni lucrarile s-au oprit. Sarea rezultata a fost evacuata abia in 2001 si tot atunci s-au amplasat in sala cateva banci de lemn si doua mese de tenis cu scop de crestere a atractiei turistice dar si a confortului.

Dupa anul 2002 numarul turistilor a inceput sa creasca si s-a demarat si un program de reabilitare a iluminatului subteran, prin utilizarea lampilor fluorescente. Acest lucru a dat posibilitatea turistilor sa admire perseverenta, migala si maiestria cu care taietorii de sare si-au croit drum spre inima masivului de sare. Toata acea munca ne-a

lasat noua o citadela subterana care a facut ca orasul in care traim sa fie cunoscut si sa incerce sa atraga turisti din toata lumea.

In urma cercetarilor geologice efectuate pentru conturarea zacamantului de sare de la Turda, a fost instituita o zona de protectie pentru lucrarile miniere vechi de exploatare a sarii. In prezent salina este considerata o mina muzeu a sarii.

Caracterizata printr-o stabilitate deosebita a masivului de sare si a rocilor din acoperisul acestuia, salina a beneficiat de o foarte buna conservare a interiorului. Galeriile de acces, utilajele folosite pentru transportul pe verticala a sarii din mina Rudolf si din mina Terezia pana la nivelul galeriei Franz Iosif sunt perfect conservate, iar utilajele sunt in stare de functionare si in prezent.

Proiectul de amenajare a salinei, a carui elaborarea a inceput la finele anului 2005: „Durgau - Valea Sarata - Salina Turda”, a fost elaborat cu scopul ameliorarii ambientale si a protectiei mediului, a relansarii si restructurarii activitatii turistice si pentru a crea un cadru necesar promovarii initiativelor de investitii private in zona. In plan tehnic, acest proiect si-a propus sa imbunatateasca si sa dezvolte infrastructura destinata activitatilor de turism prin amenajarea salinei, a lacurilor Ocnei si Rotund din zona Durgau in scop terapeutic dar si pentru practicarea turismului de agrement sau de documentare tehnico stiintifica. Proiectul a fost intocmit cu Planul de Urbanism Zonal Valea Sarata-Durgau, punandu-se un accent deosebit pe abordarea celor doua entitati din zona: Durgaul cu lacurile sarate si Salina, ca un tot unitar. In acest scop s-a amenajat o intrare moderna din zona de dezvoltare turistica Durgau, care scurteaza accesul spre mina. S-au amenajat lacu Ocnei si lacul Rotund la nivelul amenajarilor de contur, stabilizarii malurilor, facilitati pentru accesul in apa a turistilor,

pavilion cu vestiare, dusuri, grupuri sanitare. Cladirea a fost racordata la rețeaua de apă, canalizare și energie electrică. S-au amenajat parcuri și zone pentru circulația pietonală. Toate acestea au fost gândite încât să se integreze în imaginea de ansamblu a zonei și fac parte dintr-un proiect major de ridicare a zonei Salina-Durgau la nivelul celor mai moderne stațiuni balneare.

La o distanță de 1,5 km se are în vedere modernizarea grădini zoologice și amenajarea unui aqua park. Toate acestea, împreună cu o promovare adecvată, vor atrage investitori și vor duce la crearea multor locuri de muncă la nivelul localității. Odată cu finalizarea proiectului în valoare de peste șase milioane euro, ansamblul Salina-Durgau poate fi definit ca fiind cea mai modernă și frumoasă bază turistică din Transilvania. Prin amenajarea Salinei și a lacurilor sărate de la Durgau, s-au pus bazele valorificării complexe a factorilor terapeutici naturali existenți în zonă și în același timp au fost rezolvate problemele privind protecția și conservarea ariei naturale protejate: "Ocna veche și săraturile Turzii".

